

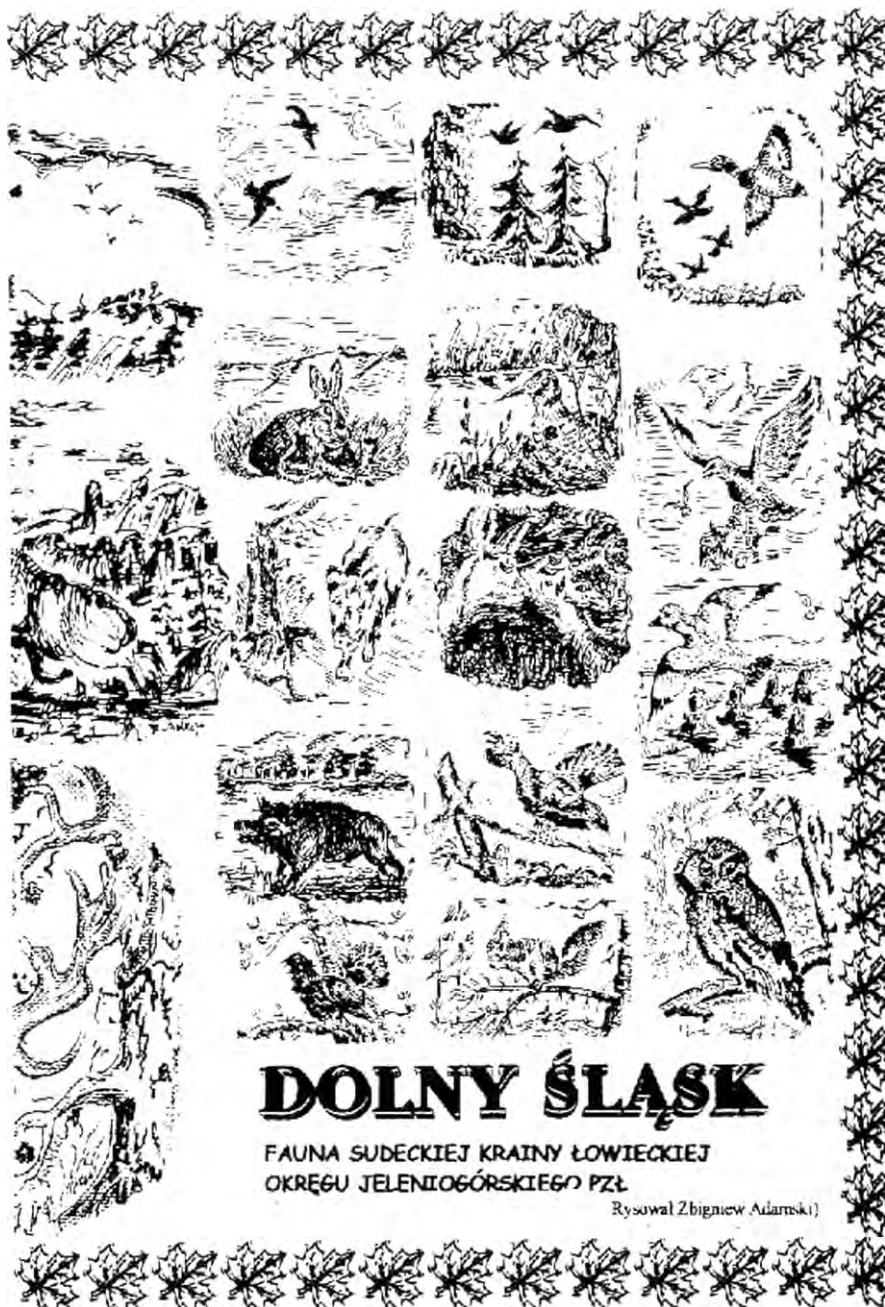
Zbigniew Adamski Stowarzyszenia Myśliwskie w Grodzie Nad Bobrem

Zbigniew Adamski

**STOWARZYSZENIA
MYŚLIWSKIE
W GRODZIE NAD BOBREM**

DOLNY ŚLĄSK

FAUNA SUDECKIEJ KRAINY ŁOWIECKIEJ
OKRĘGU JELENIOGÓRSKIEGO PZŁ

Rysował Zbigniew Adamski

**STOWARZYSZENIA MYŚLIWSKIE
W GRODZIE NAD BOBREM
1945 – 1954**

Zbigniew Adamski

KSIĄŻKI PRZYGODOWO – ŁOWIECKIE

Rospudą do Puszczy Augustowskiej - 1980r	Muzeum Karkonoskie
Moje spotkania z przyrodą - 1984r	Muzeum Karkonoskie
Skarbiec św. Huberta w Karkonoszach i na Pogórzu - 1997r	SK Wrocław
Ze strzelbą i wędką - 1998r	Zarząd Okręgowy PZŁ w Jeleniej Górze
Ontaryjskie safari - 2000r	Spółka Komputerowa RKA w Inowrocławiu
Nad rzeką św. Wawrzyńca - 2002r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Łowy z kamerą - 2003r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
W królestwie Diany - 2004r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Z wędrówek po puszczach - 2004r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Tęczowe lasy Kanady - 2005r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Skarbiec św. Huberta	
w zachodniej Krainie Sudetów - 2006r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Na tropach książek (katalog) - 2006r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Stowarzyszenia myśliwskie	
w grodzie nad Bobrem - 2007r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
Łowy z wędką - 2008r	Z.O. PZŁ w Jeleniej Górze
W ogrodzie Ducha Gór Rzepióra - 2008r	AD REM w Jeleniej Górze
Nad Bobrem Odrą i Notecią - 2009r	TOTEM w Inowrocławiu
Skarbiec Sudeckiej Puszczy - 2010r	AD REM w Jeleniej Górze
Koło Łowieckie „Darz Bór” w Jeleniej Górze - 2010r	TOTEM w Inowrocławiu
Koło Łowieckie „KNIEJA” Jeleniej Górze - 2010r	TOTEM w Inowrocławiu
Dziennik „Foto-Klubu Celwiskoza - 2010r	TOTEM w Inowrocławiu

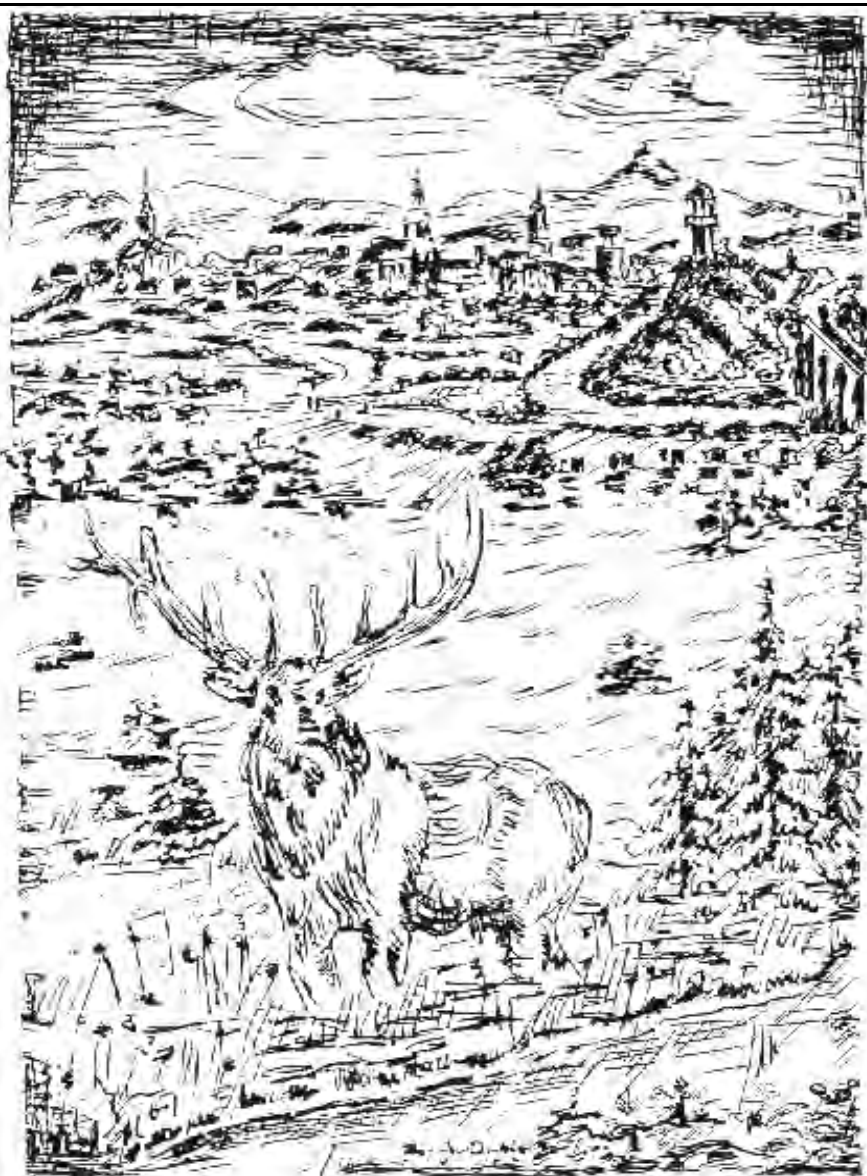
NA OKŁADCE

* Fragment posągu jelenia odlanego ze spiżu, na arkadach dawnej bramy Garnizonu Jeleniogórskiego Wojska Polskiego.

Fot. Zbigniew Adamski

** Bory Karkonoskie w okolicy Jagniątkowa.

Fot. Dariusz Adamski

Jelenia Góra – widok z Góry Szybowcowej

„Żywot łowiecki ma w sobie to niezrównanie rozkoszne, jest cały stopniowym wcieleniem w życie i ziszczeniem się najczarowniejszych snów. Jawa zaś od tych snów bywa najczęściej stokroć jeszcze piękniejsza.

Pierwsze polowanie na wiosennym ciągu na słonki wieczorem – to pierwsza schadzka miłosna myśliwego z dziewczą przyrodą... Pierwszy cietrzewi tok – to pierwsza nasza noc miłości z ukochaną naturą, pod pieśnią głuszca – po raz pierwszy posłyszana – następują zaślubiny na wieki wieków duszy myśliwskiej z duszą puszczy”.

Julian Ejsmond

Zbigniew Adamski

STOWARZYSZENIA MYŚLIWSKIE W GRODZIE NAD BOBREM

**POCZĄTKI ŁOWIECTWA
W JELENIEJ GÓRZE I NA DOLNYM ŚLĄSKU
1945 – 1954**

**Pierwszy rękopis 1987r
Jelenia Góra – 2010rok**

Polski Związek Łowiecki
Zarząd Okręgowy w Jeleniej Górze

Konsultant: Kazimierz Koncewicz

Redaktor: Andrzej Grzelak

Rysunki: autora

Elektroniczna korekta okładki i książki:
Zofia Wąsik

WYDANIE SZÓSTE
(ELEKTRONICZNE)

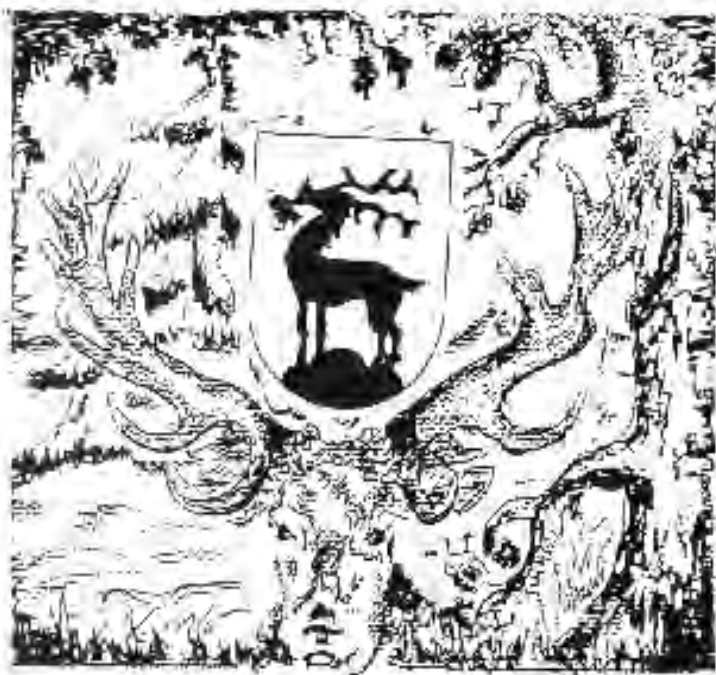
Wszystkie prawa zastrzeżone
Copyright 1997, 2002, 2005, 2007, by Zbigniew Adamski
Jelenia Góra –2010r
Printed in Poland

SPIS TREŚCI

Pasjonaci łowiectwa	13
Wydawnictwa	14
Skarbiec św. Huberta	17
Trudne początki	18
Porządkowanie łowiectwa polskiego	21
Niespełnione marzenia	25
Łowczy Powiatowi 1945 – 1953	41
Władze PZŁ na Dolnym Śląsku	42
Stowarzyszenie Myśliwskie „Muflon”	43
Stowarzyszenie Myśliwskie „Darz Bór”	45
Stowarzyszenie Myśliwskie „Ryś”	48
Stowarzyszenie Myśliwskie „Jeleń”	51
Stowarzyszenie Myśliwskie „Szarak”	52
KALENDARIUM	54
WAŻNIEJSZE DOKUMENTY	58
ZNANE POSTACIE	60

PASJONACI ŁOWIECTWA

Powołanie 15 marca 1946 roku w Warszawie Dolnośląskiej Rady Łowieckiej z siedzibą w Jeleniej Górze, było wielkim wydarzeniem dla Dolnego Śląska. Przyczyniło się do uporządkowania gospodarki łowieckiej i zachowania wyniszczonej wojną zwierzyny, odbudowy pogłowia muflonów, jeleni, saren i dzików. Spowodowało, że południowo - zachodni skrawek Polski stał się bardzo atrakcyjną krainą łowów, a myśliwi mogli wykorzystać swoją pracowitość i pomysłowość, oraz przedwojenne doświadczenia łowieckie.

Przypadające w roku 2007 sześćdziesięciolecie działalności PZŁ na Dolnym Śląsku jest okazją do refleksji nad dokonaniami naszych poprzedników w ochronie przyrody. To dzięki ich zaangażowaniu stworzono sprawnie działający model łowiectwa.

*

Pierwsze próby napisania tego tekstu podjąłem w 1970 roku. Zamierzałem zacząć od historii Koła Łowieckiego „Darz Bór”, jednego z najstarszych na Dolnym Śląsku.

Trudności, z jakimi wówczas się zetknąłem przesunęły realizację tego tematu o wiele lat. Były problemy z odszukaniem dokumentów.

Osób pamiętających tamte czasy znalazłem sporo, jednak niechętnie mówili o pionierskich czasach.

Wydawnictwa i opracowania dotyczące dolnośląskiego łowiectwa przedstawiają jego początki po wojnie lakonicznie, szczątkowo i wybiórczo, a bardzo często nieprawdziwie. Zapisy w kronikach wielu kół brzmią: **„początki koła nieznane, brak dokumentów”**.

*

Wydawnictwa o początkach łowiectwa na Dolnym Śląsku „10 lat PZŁ na Dolnym Śląsku”, Wrocław 1956 r.

*Już w 1945 r. we Wrocławiu, w dawnej stołówce przy ul. Kaspro-
wicza odbywają się pierwsze zebrania nielicznej jeszcze grupy myśliwych.
Pierwszy dokument w postaci zapisków nosi datę 6 sierpnia 1945 r. (...)
Dziełem ich było zorganizowanie koła myśliwskiego im. Św. Huberta.
Przez dłuższy okres czasu było ono w tych pierwszych latach jedynym
Kółem we Wrocławiu. (...)*

*Drugim ogniskiem organizacyjnej pracy PZŁ na terenie naszego
województwa była Jelenia Góra. Tadeusz Igelstrom Szol we współpracy
z Kasperowiczem, Czernym, Gorzkowskim, Hanem, Zielińskim, w poro-
zumieniu z prezesem PZŁ Januszem Stelińskim w dniu 15 marca 1946r.
organizuje **Wojewódzką Radę Łowiecką Dolnego Śląska z siedzibą
w Jeleniej Górze**. Zostaje pierwszym jej prezesem. (...)*

„40 lat działalności PZŁ na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie” Wrocław 1986r.

*Bibliografia początkowego okresu jest bardzo skromna, gdyż poza
niewielkim opracowaniem M. Ordyłowskiego „Polski Związek Łowiecki -
Wrocław - Dolny Śląsk 1945-1975” nie ma żadnych innych materiałów,
a Wojewódzkie Archiwum Państwowe posiada je dopiero od Zjazdu Wo-
jewódzkiego Delegatów PZŁ we Wrocławiu, tj. od 1953r. Zarząd Woje-
wódzki PZŁ we Wrocławiu nie posiada również dokumentów z okresu
1946-1952, poza statystycznymi danymi dotyczącymi odnawiania, oraz
strzelnicy.*

Jelenie są najpospolitszymi ssakami w Karkonoszach. Przebywają w strefie lasów i ponad jego górną granicą.
Foto: Z. Adamski

Przyszlowski byk żeruje w Kotle Lomniczki Fot: Z. Adamski

SKARBIEC ŚW HUBERTA

Napisany przeze mnie „Skarbiec św. Huberta” został oddany do ZO PZŁ w Jelenie Górze w roku 1996, jednak z braku możliwości wydawniczych jego ukazanie przesunęło się o ponad jeden rok. Stał się opracowaniem pionierskim, dostarczającym informacji z lat powojennych przekazanych przez wielu myśliwych, dzisiaj już najczęściej nieżyjących.

Korzystałem z nielicznych materiałów Muzeum Karkonoskiego i jeleniogórskiego Archiwum Państwowego, z kronik poszczególnych kół łowieckich oraz archiwum Zarządu Wojewódzkiego PZŁ w Jeleniej Górze a także z artykułów prasowych.

Bardzo cenię sobie uwagi i informacje, które otrzymałem od Józefa Szczepkowskiego, redaktora naczelnego „Łowca Polskiego” z lat siedemdziesiątych. Od 18 marca 1951 roku pełnił on funkcję prezesa Wojewódzkiej Rady Łowieckiej we Wrocławiu i znał wiele szczegółów i dokumentów, które razem z Dolnośląską Radą Łowiecką przeniesiono w 1948 roku z Jeleniej Góry do Wrocławia.

TRUDNE POCZĄTKI

W Jeleniej Górze zaraz po wojnie zaczęło bujnie tętnić życie łowieckie. Tutaj wspaniali ludzie zakładali struktury Polskiego Związku Łowieckiego - najpierw **Powiatową Radę Łowiecką**, potem **Wojewódzką Radą Łowiecką Dolnego Śląska**.

Dolny Śląsk został wyzwolony 8 - 9 maja 1945 roku. W miarę szybko następowało przejmowanie władzy od radzieckich komendantur wojskowych i ustanawianie polskiej administracji. Już w sierpniu tegoż roku zaczęto tworzyć organizacje łowieckie. W prawie doszczętnie zniszczonym wojną Wrocławiu powstały załążki Koła Łowieckiego Św. Hubert, jednak **najważniejszym ośrodkiem organizacyjnym PZŁ na Dolnym Śląsku stała się Jelenia Góra**.

Miasto nie było zniszczone, położone wśród bogatych borów malowniczej Kotliny Jeleniogórskiej, zachęcało do osiedlania się miłośników i sympatyków myślistwa.

Napływali osadnicy zza Bugu, z centralnych województw, zdemobilizowani żołnierze, rolnicy wracający przez te ziemie z robót przymusowych w Niemczech. Odbywały się prawdziwe

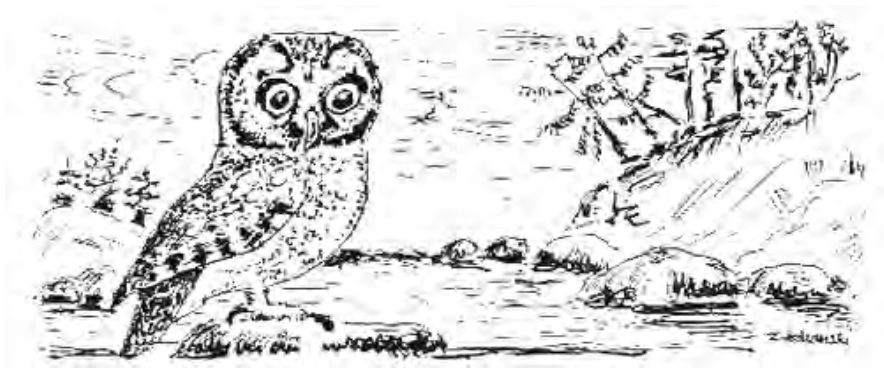
Bażanty hodowane przez kółka łowieckie są wypuszczane do obwodów i stają się uzupełnieniem pięknego krajobrazu naszych Karkonoszy Fot: Z. Adamski

Sarna pospolita chętnie bytuje w Karkonoszach na poboczach lasów i małych zadrzewień Fot: Z. Adamski

wędrówki ludów z zachodu na wschód i ze wschodu na zachód.

Wszyscy posiadali broń. Było jej tu pod dostatkiem. Leżała na polach, w lasach, w rowach, ukryta w starych piecach, stodołach i na strychach. Ludzie potrzebowali żywności. Później czynili dalsze wyprawy po żywność. Początkowo pod nóż szły domowe zwierzęta, a gdy tych brakło, sięgano po zwierzynę łowną. Do tego celu używano karabinów, a najczęściej granatów. Obławy dawały niezłe wyniki, zwierzyny było bowiem w bród. Na rezultaty nie trzeba było długo czekać. Ranna zwierzyna błąkała się po polach, ginęła bez pożytku dla ludzi. Nie było nikogo kto by się zainteresował jej losem lub miał uprawnienia do interwencji. Sytuacja z dnia na dzień się pogarszała i groziła kompletnym wyniszczeniem zwierzostanu.

PORZĄDKOWANIE PRAWA

W pierwszych latach przepisy nie wiązały udziału w polowaniach z przynależnością do Polskiego Związku Łowieckiego. Tereny łowieckie wydierżawiano kołom oraz stowarzyszeniom myśliwskim jak i osobom prywatnym. Polowano dowolnymi sposobami oraz różną bronią i amunicją, często przy pomocy wojskowych automatów.

Dziczyzna była w wolnym handlu, w wojskowych kotłach, restauracjach i stołówkach. Trudności aprowizacyjne, szczególnie na rynku mięsnym, i mała operatywność sądów spowodowały, że wielu ludzi sięgało po broń.

Często na ten sam teren zjeżdżały dwa stowarzyszenia łowieckie jednocześnie. Największą popularnością cieszyły się obwody wokół Jeleniej Góry. Myśliwi mogli wykupić także odstrzały w strefie nadgranicznej.

Wreszcie 14 listopada 1945 roku Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego wydało zarządzenie nr 30, w którym określiło warunki umożliwiające posiadanie broni myśliwskiej. Zezwolenia na nią mogły być wydawane jedynie osobom z ważną legitymacją Polskiego Związku Łowieckiego, które złożyły podanie, fotografie, życiorys. Kandydat musiał być dokładnie „zbadany” przez odpowiednie służby.

Dziki występują powszechnie na całym Pogórzu Karkonoszy
Fot: Z. Adamski

Dziki preferują lasy liściaste i podmokłe łąki. Wyrządzają znaczne szkody w uprawach rolnych. Fot: Z. Adamski

NIESPEŁNIONE MARZENIA

Bibliografia początkowego okresu łowiectwa na Ziemi Jeleniogórskiej jest niezwykle skromna. Poza niewielkim opracowaniem „Polski Związek Łowiecki 1945-1975”, dotyczącym całego Dolnego Śląska, i książką „10 lat PZŁ - podręcznik selekcjonera” z 1956 roku nie ma żadnych innych istotnych wydawnictw.

Przy przenoszeniu Dolnośląskiej Wojewódzkiej Rady Łowieckiej z Jeleniej Góry do Wrocławia w 1948 roku zabrano również całą dokumentację z początkowej działalności łowieckiej na tym terenie. Dziś już wiadomo, że dokumenty te zaginęły i nie wiadomo czy kiedykolwiek będzie można dane z pierwszych lat łowiectwa uzupełnić o dawne archiwa Polskiego Związku Łowieckiego.

Na szczęście nie tylko pozostały Koła Łowieckie powstałe w tamtych latach, z dawnych Stowarzyszeń Łowieckich, ale żyją myśliwi, niestety już nieliczni, którzy pamiętają ten trudny, powojenny okres.

Interesujące są materiały Józefa Kasprzaka z Cieplic wówczas podłowczego powiatu jeleniogórskiego i gminy Siedlęcín oraz Jerzego Grabowskiego z Jeleniej Góry, późniejszego kierownika wydziału rolnictwa i leśnictwa. Obaj wchodzili w skład Powiatowej Rady Łowieckiej w 1945 roku. Józef Trzyna z Wojcieszyc, przechował pierwsze mapy obwodów dzierzawionych przez stowarzyszenia łowieckie, niektóre wykonane odręcznie, wyrażające raczej życzenia poszczególnych zarządów.

Z zebranych materiałów, jak również z rozmów w latach siedemdziesiątych z nieżyjącymi już dziś myśliwymi: Stanisławem Bejgerem, Tadeuszem Sulewskim i Apolinarym Kułakowskim oraz w oparciu o dokumenty z Foto-Kroniki Koła Łowieckiego „Darz Bór” (trzy tomy redagowane od 1970

r.) oraz Foto-Kroniki Koła Łowieckiego „Muflon” (redagowanej od 1980 r.) i pozostałych kół wynika, że w końcu lipca 1945 roku powstała w Jeleniej Górze nieformalna grupa myśliwych, która

1 sierpnia ukonstytuowała się jako Powiatowa Rada Łowiecka i zarejestrowała w urzędzie miasta u starosty Antoniego Matczyńskiego. Prezesem jej został dr Zenon Wiltowski, łowczym kpt. Stanisław Janke, podłowczymi Jerzy Grabowski i Józef Kasprzak, skarbnikiem Ferdynand Walawender, sekretarzem Alina Falkowska.

Pracę Powiatowa Rada Łowiecka rozpoczęła od upoważnienia na piśmie myśliwych do występowania w jej imieniu w sprawach związanych z kłusownictwem i bezprawnym posiadaniem broni myśliwskiej. Pisma te podpisali 15 listopada 1945 roku łowczy powiatowy Stanisław Janke i przedstawiciel Dyrekcji Ochrony Przyrody i Łowiectwa na Dolnym Śląsku.

Osobne pismo, z tą samą datą, kieruje Dyrekcja Przyrody i Łowiectwa do podłowczych, których upoważnia do organizowania stowarzyszeń łowieckich na terenie powiatu Jelenia Góra i podejmowania decyzji w kwestiach związanych z ochroną przyrody.

Instytucja ta pismem nr 173 z 15 listopada 1945 r. upoważniła podłowczego Powiatowej Rady Łowieckiej Jerzego Grabowskiego

Muflony przebywają w różnych strefach Karkonoszy. Rzadko wychodzą ponad górną granicę lasu. Fot: Z. Wąsik

Tryk spod Zbójeckich Skal w okolicach Chojnika.

Fot: Z. Adamski

do organizowania Stowarzyszenia Łowieckiego na terenie powiatu Jelenia Góra.

W listopadzie tegoż roku Władysław Grzybowski powołuje pierwsze, w Jeleniej Górze **Stowarzyszenie Myśliwskie „Muflon”** i staje na jego czele. Łowczym zostaje kpt. Stanisław Janke, podłowczymi Józef Kasprzak i Jerzy Grabowski, skarbnikiem Ferdynand Walawender, sekretarkami Genowefa Grzybowska i Alina Falkowska. Siedziba Stowarzyszenia mieściła się przy ul. Słowackiego 49 w Jeleniej Górze.

Budynek przy ul. Słowackiego 49 w Jeleniej Górze, gdzie w roku 1945 była siedziba „Muflona”

Wydany również zostaje także **15 listopada 1945 roku „Plan polowań”**, pierwszy na Dolnym Śląsku z nr 171/XI/45. W nim zakazuje się odstrzału: jelenia-łani, sarnich kozłat, muflonów, baranów i owiec, kóz, łań, spicaka, głuszca, cietrzewia-kury oraz bażanta kury.

Rok 1946 jest rokiem gruntownej przebudowy łowiectwa na Ziemi Jeleniogórskiej i na całym Dolnym Śląsku.

Wydawało się wówczas, że walka z kłusownictwem stała się beznadziejna. Na zwierzęta polowali również żołnierze polscy i radzieccy przy pomocy broni wojskowej i samochodów.

Pogłowie zwierzyny kurczyło się gwałtownie, w restauracjach

Sobieszowa serwowano udźce z muflona, w jeleniogórskim „Hawelku” i „Szarotce” combry z jeleni.

Samodzielna grupa działaczy łowieckich z Jeleniej Góry i Wrocławia reprezentuje Dolny Śląsk na pierwszym Walnym Zebraniu PZŁ w Warszawie.

Grupa jeleniogórska, w porozumieniu z ówczesnym prezesem PZŁ Januszem Stelińskim, **15 marca 1946 roku utworzyła Wojewódzką Radę Łowiecką Dolnego Śląska z siedzibą w Jeleniej Górze** na czele której staje Tadeusz Igelstroom Szol. Radę zasilają doświadczeni myśliwi, którzy przyjechali ze zrujnowanej wojną stolicy Dolnego Śląska.

WRŁ od nowa zorganizowała powiatowe rady łowieckie, powołała łowczych, zewidencjonowała istniejące stowarzyszenia. Wszyscy członkowie wcześniej utworzonej Powiatowej Rady Łowieckiej otrzymali funkcje strażników łowieckich w dolnośląskiej WRŁ.

W roku 1946 dolnośląska organizacja zrzeszała 733 myśliwych, a w końcu 1947 już 2500.

21 marca 1947 roku łowczy powiatowy dr Zenon Wiltowski i jego zastępca Paweł Kolose zaprosili na zebranie wszystkich nie zrzeszonych myśliwych z powiatu. Celem było utworzenie dalszych stowarzyszeń i wydzierżawienie obwodów dotąd będących w gestii byłej Powiatowej Rady Łowieckiej i Dolnośląskiej Rady Łowieckiej, ich podział i prowadzenie na nich gospodarki łowieckiej.

Zebranie odbyło się w sali Dworca Turystycznego przy pl. Bie-ruta 3 (obecnie pl. Bankowy) w budynku, gdzie mieściło się biuro „Juventuru”, a jeszcze dawniej „Orbis”. W spotkaniu tym uczestniczyli Tadeusz Igelstroom Szol, Edward Czerny i inni przedstawiciele Dolnośląskiej Rady Łowieckiej. Efektem narady było powstanie kolejnych stowarzyszeń myśliwskich.

Borsuk dość rzadko występuje w Karkonoszach.

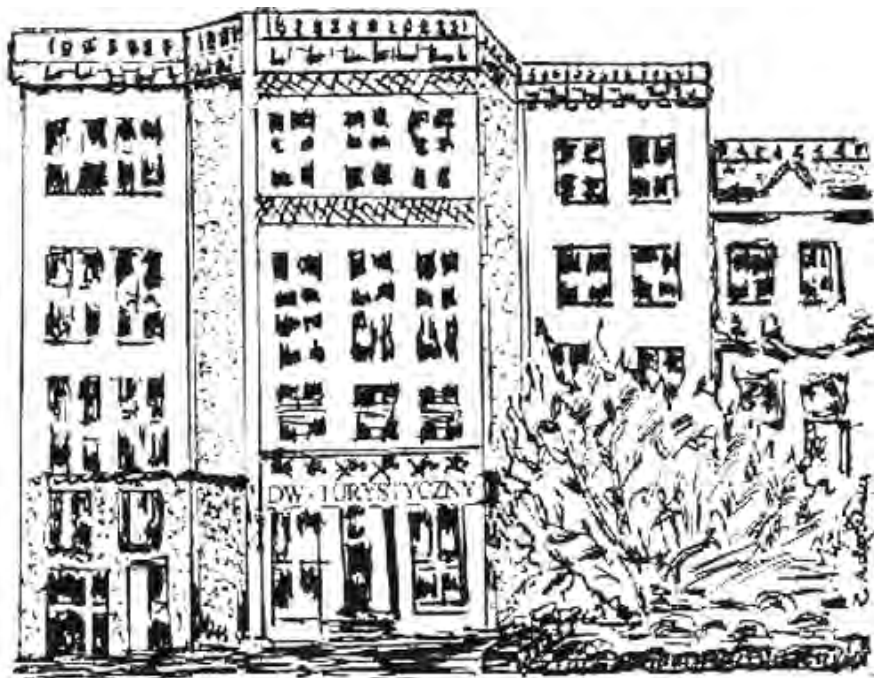
Fot: Z. Adamski

Cietrzewie gniazdują poniżej kosodrzewiny, w pobliżu górnej granicy lasu.

Fot: Z. Adamski

7 lipca 1947 roku powołano w Jeleniej Górze następne po „Muflonie” Stowarzyszenie „Darz Bór”, w którego utworzenie osobiście zaangażował się przewodniczący WRŁ Tadeusz Igelstream Szol oraz Edward Czerny, dr Zenon Wiltowski, Tadeusz Sułewski, Stanisław Bejger, skarbnikiem został Zygmunt Szulc.

„DWORZEC TURYSTYCZNY” przy dawnym pl. Bieruta w Jeleniej Górze, w jego salach w roku 1945–1948 powstawały Stowarzyszenia Myśliwskie..

*

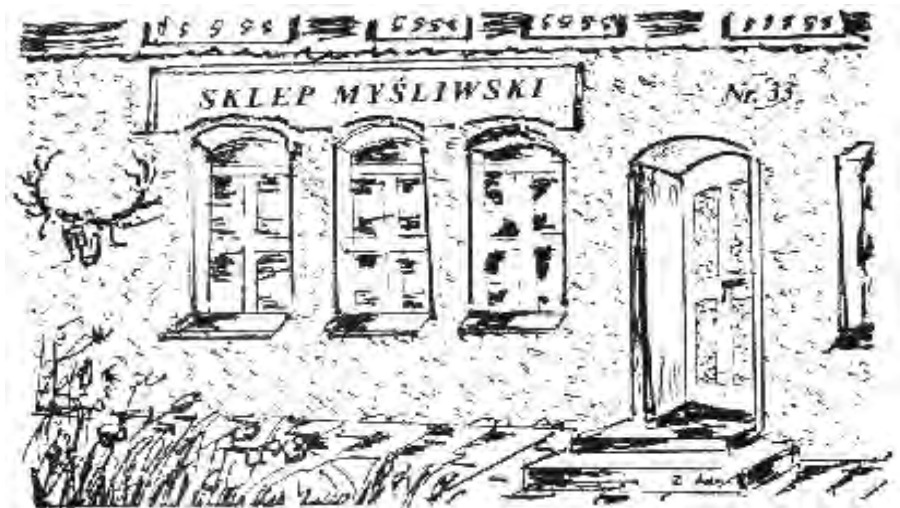
Stowarzyszenie „Ryś” powstało 10 lipca w Goduszynie (wtedy miejscowość ta nazywała się Gostyczyn).

*

Stowarzyszenie Myśliwskie „Jeleń”, początkowo milicyjne istnieje do dzisiaj.

W kwietniu 1948 roku otwarto „sklep myśliwski” przy ul. Wojska Polskiego 33. Można w nim było nabyć: „Kalendarz my-

śliwski” na rok 1948 w cenie 300 złotych, „Łowiectwo” prof. inż. Wł. Krawczyńskiego za 720 złotych w oprawie broszurowej i za 1320 zł w płóciennnej oraz wiele innych pozycji literatury łowieckiej, jak i akcesoria. Sklep stał się też miejscem spotkań myśliwych.

Sklep myśliwski przy ul. Wojska Polskiego 33 powstał w 1948 roku,
był miejscem spotkań myśliwych.

Przeniesienie siedziby Dolnośląskiej Wojewódzkiej Rady Łowieckiej z Jeleniej Góry do Wrocławia w 1948 roku zamknęło pierwszy, jakże trudny, bo pionierski okres działalności łowieckiej w naszym regionie. Przyspieszyło ono konsolidację stowarzyszeń, zapoczątkowało zdecydowaną walkę ze zorganizowanym kłusownictwem i podłożyło podwaliny pod zagadnienia ochrony i hodowli zwierzyzny.

Na początku lat pięćdziesiątych myśliwi nie byli już tak aktywni, a w niektórych obwodach działalność stowarzyszeń nawet zanikała.

Zając szarak niegdyś pospolity, utrzymuje się w dolinach górskich.

Fot: Z. Adamski

Kuropatwy występują dość rzadko w okolicach naszego miasta.

Fot: Z. Adamski

*

Jesienią 1952 roku w niezbyt sprzyjających warunkach utworzono **Stowarzyszenie Łowieckie „Szarak”**, które 1953 roku przemianowano na **Koło Łowieckie Nr 2**

*

17 października 1953 roku zarządzeniem Wojewódzkiej Rady Łowieckiej we Wrocławiu zlikwidowane zostały wszystkie stowarzyszenie myśliwskie w Jeleniej Górze, w tym – „Muflon” i „Darz Bór”. W ich miejsce powstają, **Koła Łowieckie nr 1, 2, i 3**, a istniejące od roku **Koło „Jeleń”** przyjęło nazwę „**Gwardia**” i otrzymało numer 4.

Od nowa myśliwi byli zobowiązani do składania podań o przyjęcie do swoich kół. Kryteria były ostre. Należało mieć pochodzenie robotniczo - chłopskie lub pracować w aparacie politycznym. Stąd większość doświadczonych myśliwych z żalem rozstała się z łowiectwem, a ich wcześniejsze dokonania zostały pominięte i skazane na niepamięć.

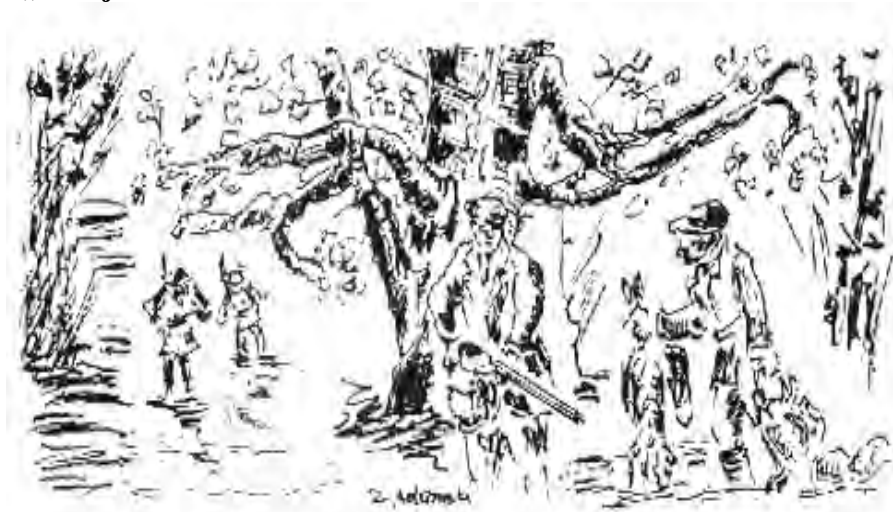
*

W 1955 roku na teren Jeleniej Góry przeniesiono spod Warszawy **Koło Łowieckie „Odyniec”**, powstałe jesienią 1953 roku

w Beniaminowie – Białobrzegach jako Wojskowe Koło Łowieckie.

*

Po paru latach utworzono jeszcze koła „Knieja”, „Gluszec” i „Ostoja”.

Po 1953 roku następuje normalizacja łowiectwa na Dolnym Śląsku. Wszystkie istotne zagadnienia reguluje prawo łowieckie, a w szczególności podział na obwody łowieckie oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki. Ustawowo określono też normy i zasady regulujące technikę polowania.

Województwo wrocławskie w 1954 roku zostaje podzielone na 245 obwodów łowieckich, które wydzierżawiono już nowo powstałym kołom na dziesięcioletni okres.

Działalność kół jest dokładnie ewidencjonowana w organach PZŁ i miesięczniku „Łowiec Polski”.

Populacja głuszca ograniczona jest do małych fragmentów borów górnoregłowych Karkonoszy. Fot: Z. Adamski

Gęsi w czasie jesiennych przelotów odpoczywają na Bagnach Trzeńskich. Fot: Z. Adamski

ŁOWCZY POWIATOWI ZIEMI JELENIOGÓRSKIEJ

1945 – 1953

1945	kpt Stanisław Janke
1946	dr Zenon Wiltowski
1947	dr Zenon Wiltowski
1948	dr Zenon Wiltowski
1949	Mikołaj Uźwój
1950	Mikołaj Uźwój
1951	Andrzej Kalinowski
1952	Stanisław Bejger
1953	Stanisław Bejger

Władze i organy PZŁ na Dolnym Śląsku w latach 1946 - 1948

Rok 1946

Wojewódzka Rada Łowiecka z siedzibą w Jeleniej Górze.

Prezes - Tadeusz Igelstreom Szol

Wiceprezesa - Henryk Kasperowicz, Edward Czerny

Członkowie - Goszkowski, Mieczysław Hann, Andrzej Lewartowski, Stanisław Mycielski, Jan Morawski, Augustyn Urban, Zieliński

Rok 1947

Wojewódzka Rada Łowiecka z siedzibą w Jeleniej Górze.

Prezes - Tadeusz Igelstreom Szol

Wiceprezesa - Edward Czerny, Stanisław Mycielski

Członkowie - Zygmunt Bartold, Goszkowski, Mieczysław Hann, Andrzej Lewartowski, Jerzy Małecki, Jan Morawski, Konrad Niemojewski, Jan Tomaka, Augustyn Urban, Zieliński.

Rok 1948

Wojewódzka Rada Łowiecka z siedzibą w Jeleniej Górze.

Prezes komisaryczny: - Stanisław Madejski

Wiceprezes - Edward Czerny

Sekretarz - Stanisław Sochacki

Skarbnik - Jerzy Warwas

Członkowie - Zygmunt Bartold, Anatol Bułhakowski, Mieczysław Hann, Bronisław Kupczyński, Konrad Niemojewski, Jan Tomaka, Jerema Wodziński

Wojewódzki Sąd Łowiecki

Przewodniczący Edward Czerny

Członkowie Nowakowski, Henryk Kasperowicz, Zygmunt Bartold, Jarosław Czarnobil, Michał Rożnowski, Antoni Sikorski, Jarema Wodziński, Gustaw Zielecki

STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE „MUFLON”

Dyrekcja Przyrody i Łowiectwa na Dolnym Śląsku pismem nr 173 z 15 listopada 1945 r. upoważniła podłowczego Powiatowej Rady Łowieckiej Jerzego Grabowskiego do zorganizowania Koła Łowieckiego na terenie powiatu Jelenia Góra.

W tym samym miesiącu Władysław Grzybowski powołuje Stowarzyszenie Myśliwskie „Muflon” i staje na jego czele. Łowczym zostaje kpt. Stanisław Janke, podłowczymi Józef Kasprzak i Jerzy Grabowski, skarbnikiem Ferdynand Walawender, sekretarkami Genowefa Grzybowska i Alina Falkowska. Siedziba Stowarzyszenia mieściła się przy ul. Słowackiego 49 w Jeleniej Górze.

15 marca 1946 roku działacze Stowarzyszenia „Muflon” reprezentują Dolny Śląsk na pierwszym Walnym Zgromadzeniu Polskiego Związku Łowieckiego w Warszawie, gdzie uczestniczą

w wyborze Dolnośląskiej Rady Łowieckiej z siedzibą w Jeleniej Górze.

W „Muflonie” polują doświadczeni, przedwojenni myśliwi tacy jak: przewodniczący DRŁ Tadeusz Igelstream Szol, przewodniczący PRŁ dr Zenon Wiltowski, ppłk Edward Czerny, hr. Stanisław Mycielski, kpt. Stanisław Janke

Przed stowarzyszeniem stają ogromne zadania: likwidacji kłusownictwa, zagospodarowania zniszczonych obwodów łowieckich wokół miasta, hodowli zwierzyny łownej, w tym szczególnie opieki nad ginącym w Karkonoszach muflonem oraz przywrócenia dobrych obyczajów, etyki i tradycji łowieckich.

Pomimo, że w roku 1947 powstają trzy następne stowarzyszenia myśliwskie, to „Muflon” jest niedoścignionym przykładem dobrej organizacji, dyscypliny i gospodarki łowieckiej.

17 listopada 1953 r. na podstawie zarządzenia Wojewódzkiej Rady Łowieckiej we Wrocławiu zostaje zlikwidowane Stowarzyszenie Myśliwskie „Muflon”.

STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE „DARZ BÓR”

7 lipca 1947 roku w sali dawnego Dworca Turystycznego przy ul. Bankowej (nad dawnym „Orbisem”, a później „Juwenturem”) w Jeleniej Górze zebrała się grupa działaczy łowieckich dla powołania drugiego po „Muflonie” stowarzyszenia łowieckiego.

W spotkaniu uczestniczyli: przewodniczący Dolnośląskiej Rady Łowieckiej Tadeusz Igelstream Szol, ppłk Edward Czerny, dr Zenon Wiltowski, Władysław Grzybowski, Stanisław Bejger, Tadeusz Sułewski i Zygmunt Szulc.

Przybyli myśliwi to najczęściej byli żołnierze Wojska Polskiego, dawni partyzanci pochodzący z Wileńszczyzny, Kieleckiego, Poznańskiego i zza Bugu,

Mieli zagospodarować obwody położone na północny - wschód od Jeleniej Góry.

Przewodniczącym Stowarzyszenia Myśliwskiego „Darz Bór” został ppłk Edward Czerny, łowczym Stanisław Bejger, skarbnikiem Zygmunt Szulc, sekretarzem Tadeusz Sulewski.

Stowarzyszeniu oddano w dzierżawę ponad 10 tysięcy ha obwodów po byłej Powiatowej Radzie Łowieckiej.

Początki pracy Stowarzyszenia były udane. Dwunastu członków z pasją budowało paśniki i ambony. Patrole doświadczonych, przedwojennych myśliwych na starym motorze z demobilu kontrolowały dwa przyległe do siebie obwody. Zahamowano tam znaczne szkody łowieckie.

Niestety, rok 1948 przyniósł niepowodzenia. Po przeniesieniu Wojewódzkiej Rady Łowieckiej Dolnego Śląska z Jeleniej Góry do Wrocławia razem z nią wyjechał prezes Stowarzyszenia ppłk Edward Czerny. Miało to bardzo ujemny wpływ na postawę pozostałych członków zarządu. Działalność w terenie osłabła do tego stopnia, że 28 lipca 1949 r. zarząd „Muflona” postanowił wchłonąć członków Koła „Darz Bór”, a obwody skomasować. Jednak stanowczy protest łowczego Stanisława Bejgera i sekretarza Tadeusza Sulewskiego udaremnił te plany.

Od tego okresu, aż do wyborów w 1950 roku funkcję prezesa pełnił Mieczysław Sokół, a sekretarza Tadeusz Rzęsista.

W tym czasie stan zwierzyny w obwodach był zadawalający, szczególnie było dużo saren, ale też istniało wielkie zagrożenie ze strony zorganizowanego kłusownictwa. Dość często przy pomocy automatycznej broni wojskowej, samochodów, szperaczy oślepiających, powodowano znaczne straty łowieckie.

W końcu roku 1949 szkody były tak wielkie, że Powiatowa Rada Łowiecka wydała uchwałę, na mocy której opodatkowała sumą 500 złotych wszystkich myśliwych, a pieniądze te przeznaczyła na fundusz ratowania zwierzyny.

Lata pięćdziesiąte były niespokojne - wspomina Jerzy Grabowski - Z kół usuwano tradycję św. Huberta, młodzi myśliwi przecho-

dzili szkolenia marksistowskie, do stowarzyszeń trafiali aktywiści partyjni.

W roku 1950 Walne Zebranie wybrało nowy zarząd. Prezesem został adwokat Tadeusz Rzęsista, w skład zarządu weszli: Tadeusz Sulewski, Stanisław Bejger, Mieczysław Sokół i Kazimierz Faber.

STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE „RYŚ”

Powstało 10 lipca 1947 roku w Goduszynie. Założył je Edwina Szatkowski, ojciec byłego wojewody jeleniogórskiego Macieja Szatkowskiego. Istniało zaledwie około trzech lat. W pracach jego uczestniczyło część myśliwych polujących na ptactwo i drobną zwierzynę na dzierzawionych Stawach Podgórzyńskich i Wojcieszycznych, a także części Zbiornika Pilchowickiego. W latach 1949-50 wchłonięte zostało przez swego dużego sąsiada, Stowarzyszenie „Muflon”.

Czapla siwa na stawach w Podgórzynie.

Fot: Z. Adamski

Bociany dość często można spotkać nad stawami.

Fot: Z. Adamski

STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE „JELEŃ”

18 sierpnia 1947 r. Dolnośląska Rada Łowiecka z siedzibą w Jeleniej Górze przedstawiła dotąd nie zrzeszonym myśliwym ofertę przejęcia swego obwodu łowieckiego o pow. 3949ha, położonego na południe od miasta. W obecności przewodniczącego DRŁ Tadeusza Igelstream Szola, dr Zenona Wiltowskiego, kpt. Edwarda Czernego, Stanisława Bejgera i wielu działaczy łowieckich utworzono Stowarzyszenie Myśliwskie „Jeleń”, w którego skład weszli członkowie Milicji Obywatelskiej oraz oficerowie, podoficerowie i żołnierze Wojska Polskiego.

W Stowarzyszeniu nie brakowało transportu, broni myśliwskiej i dobrej organizacji. W dość krótkim czasie zlikwidowano nadmierne kłusownictwo, wybudowano wiele pańników, ambon i magazynów na karmę, wzorowo zagospodarowując cały otrzymany obwód nr 65.

Kiedy w 1948 roku Dolnośląska Rada Łowiecka przeniosła się do Wrocławia, a w latach pięćdziesiątych rozformowano jednostki wojskowe i milicyjne, „Jeleń” praktycznie przestał istnieć.

Dokumenty z początkowej działalności albo zostały zabrane przez opuszczające miasto jednostki albo zaginęły.

Reaktywowali działalność tego Stowarzyszenia dawni jego członkowie. 4 sierpnia 1952 r. wybrano nowe władze z prezesem Edwardem Pajakiem w skład zarządu weszli też między innymi Adam Gębka i Jerzy Grabowski.

Po powołaniu kół „Jeleń” otrzymał numer cztery z dopiskiem „Gwardia”, aby po 1956 roku powrócić do nazwy Koło Łowieckie „Jeleń”.

STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE „SZARAK”

Jesienią 1952 roku kilku działaczy, między innymi Ludwik Deciek, Antoni Płatek, Zygmunt Zabłocki i Marian Kisiński, utworzyło Stowarzyszenie Myśliwskie „Szarak” w Jeleniej Górze.

Po 17 października 1953 roku otrzymało nazwę Koło Łowieckie nr 2 w Jeleniej Górze.

Przydzielono mu obwody: górski (obok Płoszczyny) nr 203 i 135 za Lwówkiem Śląskim w Leśnictwie Ustronie. Koło liczyło wówczas 26 członków, a nowy zarząd z prezesem Antonim Deciekiem cały swój wysiłek poświęcił na ratowanie zwierzyny w obu dzierzawionych obwodach. Wybrano dwóch dozorców, którzy kontrolowali je na bieżąco i naprawiano urządzenia łowieckie.

Po 1956 roku powrócono do dawnej nazwy - "Szarak". W obu obwodach zwierzyną pospolitą stała się sarna, zając, a później bażant i kuropatwa.

KALENDARIUM

Rok 1945

6 lipca - 9 myśliwych utworzyło pierwsze Koło Łowieckie Św. Huberta we Wrocławiu.

20 lipca - w Jeleniej Górze nieformalna grupa myśliwych spotkała się przy ul. Słowackiego 49 w celu powołania organizacji łowieckich.

20 lipca - inwentaryzacja wykazała, że stan muflonów w Karkonoszach wynosi 35 do 50 sztuk (w 1935 r. było ich 350).

1 sierpnia - powstaje pierwsza na Dolnym Śląsku Powiatowa Rada Łowiecka w Jeleniej Górze, przewodniczy jej dr Zenon Wiltowski.

3 listopada - w Warszawie odbyło się pierwsze po wojnie Walne Zebranie Polskiego Związku Łowieckiego.

15 listopada - Powiatowa Rada Łowiecka deleguje myśliwych do występowania w jej imieniu w sprawach związanych z kłusownictwem i bezprawnym posiadaniem broni.

15 listopada - Dyrekcja Przyrody i Łowiectwa na Dolnym Śląsku pismem nr 173 powołuje podłowczych, których upoważnia do organizowania kół łowieckich na terenie powiatu Jelenia Góra.

15 listopada - Powiatowa Rada Łowiecka w Jeleniej Górze ogłasza pierwszy na Dolnym Śląsku plan polowań nr 171/XI/45.

20 listopada - Władysław Grzybowski powołuje Stowarzyszenie Myśliwskie „Muflon” z siedzibą przy ul. Słowackiego 49 w Jeleniej Górze.

25 listopada - były dyrektor zajezdni tramwajowej przekazuje znaczną ilość broni myśliwskiej łowczemu powiatowemu kpt. Stanisławowi Janke.

15 grudnia - Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego wydało zarządzenie nr 30 określające warunki posiadania broni myśliwskiej.

Rok 1946

13 marca - utworzono przy PZŁ Spółdzielnię „Jedność Łowiecka”.

15 marca - porozumienie z prezesem Naczelnej Rady Łowieckiej Januszem Stelińskim w sprawie ukonstytuowania się Wojewódzkiej Rady Łowieckiej dla Dolnego Śląska z siedzibą w Jeleniej Górze, na której czele stanął Tadeusz Igelstream Szol.

1 kwietnia - ukazał się pierwszy po wojnie „Łowiec Polski” (kolejny 1938 numer).

1 kwietnia - Dolnośląska Organizacja Łowiecka zrzesza 733 myśliwych.

10 maja - muzealne egzemplarze broni myśliwskiej z piwnic pod Hotelem „Europa” w Jeleniej Górze zostają rozkradzione.

3 września - w Dolnośląskiej Radzie Łowieckiej odbyła się rozprawa przeciwko łowczemu powiatowemu kpt. Stanisławowi Janke w sprawie handlu bronią.

Rok 1947

7 lipca - powstało Stowarzyszenie Myśliwskie „Darz Bór” w Jeleniej Górze.

10 lipca - utworzono Stowarzyszenie Myśliwskie „Ryś” w Goduszynie.

Sierpień - Dolnośląska Organizacja Łowiecka zrzeszała 2500 myśliwych.

Rok 1948

Marzec - przeniesienie Dolnośląskiej Rady Łowieckiej z Jeleniej Góry do Wrocławia na ul. Ogrodową 100/102.

Kwiecień - powstał sklep „Jedności Łowieckiej” w Jeleniej Górze przy ul. Wojska Polskiego 33.

Lipiec - statystyki mówią, że na Dolnym Śląsku jest ponad 2500 myśliwych: ustępowaliśmy tylko Poznaniowi - 5530 Warszawa - 3020.

Lipiec - obchody jubileuszu 25-lecia PZŁ (1923 – 1948).

Grudzień - na Dolnym Śląsku było 37 kół łowieckich.

Rok 1949

24 kwietnia – odbyły się pierwsze zawody strzeleckie do rzutków w Jeleniej Górze.

Grudzień - Stowarzyszenie Myśliwskie „Ryś” w Goduszynie weszło w skład Stowarzyszenia "Muflon" i przestało istnieć.

Rok 1951

18 marca - Walne Zebranie PZŁ przyjmuje rezygnację prezesa Dolnośląskiej Rady Łowieckiej Stanisława Downera: funkcję tę powierza Józefowi Szczepkowskiemu, późniejszemu redaktorowi „Łowca Polskiego”.

Kwiecień - Kapituła Odznaczeń Łowieckich PZŁ nadała pierwsze odznaczenia dla działaczy z Dolnego Śląska: „Złom” otrzymał Edward Czerny za działalność na terenie Jeleniej Góry.

3 lipca - ukazuje się Wrocławski Biuletyn Łowiecki

Rok 1952

31 stycznia – 29 lutego - udział myśliwych z Dolnego Śląska w pierwszym ogólnopolskim pokazie trofeów.

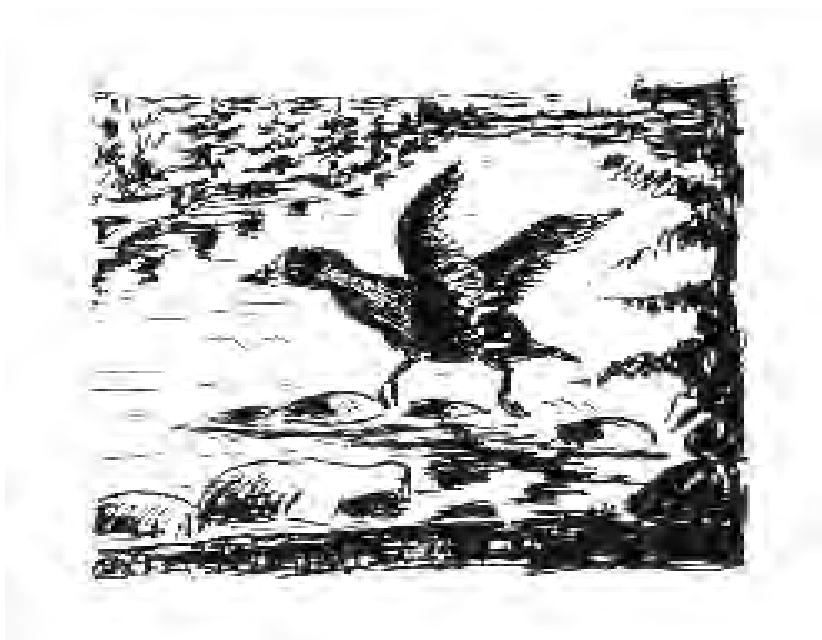
4 sierpnia - powołano przy jeleniogórskiej jednostce wojskowej Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego Koło Łowieckie „Jeleń”.

17 listopada - na podstawie zarządzenia Wojewódzkiej Rady Łowieckiej we Wrocławiu zostają zlikwidowane stowarzyszenie myśliwskie W ich miejsce powołano koła łowieckie.

Wszystkie koła powróciły do starych nazw po 1956 roku. Nr 1 („Muflon”), nr 2 („Szarak”), nr 3 („Darz Bór”), nr 4 ”Gwardia” (Jeleń”).

Rok 1954

Województwo wrocławskie zostaje podzielone na 245 obwodów łowieckich.

WAŻNIEJSZE DOKUMENTY

1. 15 listopada 1945 r.
UPOWAŻNIENIE do konfiskaty nielegalnie posiadanej broni
2. 15 listopada 1945 r.
UPOWAŻNIENIE do organizowania kół łowieckich na terenie powiatu Jelenia Góra
3. 15 listopada 1945 r.
PLAN POŁOWAŃ NA DOLNY ŚLĄSK
4. 14 grudnia 1945 r.
ZARZĄDZENIE w sprawie wydawania zezwolenia na broń myśliwską
5. Pamiątkowa legitymacja nr 2 PZŁ Jerzego Grabowskiego, podłowczego Powiatowego, ważna na 1945 rok
6. 28 maja 1946 r.
ZAWIADOMIENIE nr 468/46 upoważniające do konfiskaty broni i sprzętu wędkarskiego kłusownikom
7. 3 września 1946 r.
ORZECZENIE Sądu Łowieckiego w Jeleniej Górze przy Wojewódzkiej Radzie Łowieckiej Dolnego Śląska
8. **POWIADOMIENIE** (kartka pocztowa) wysłane do myśliwych o uiszczeniu wpisowego na rzecz Stowarzyszenia Myśliwskiego „Darz Bór”
9. 25 listopada 1948 r.
ZAPROSZENIE na polowanie wystosowane przez Stowarzyszenie Myśliwskie „Ryś” w Goduszynie
10. 14 czerwca 1949 r.
ZAWIADOMIENIE o zebraniu Stowarzyszenia Myśliwskiego „Muflon”
11. 28 lipca 1949 r.

OKÓLNIK o uchwałach Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Myśliwskiego „Muflon”

12. 16 sierpnia 1949 r.

ODEZWA do członków PZŁ w powiecie jeleniogórskim

13. 9 września 1952 r.

Powiadomienie WRŁ we Wrocławiu o powołaniu Koła Łowieckiego „Jeleń” w Jeleniej Górze

14. 17 października 1953 r.

ZARZĄDZENIE Wojewódzkiej Rady Łowieckiej we Wrocławiu w sprawie likwidacji stowarzyszeń myśliwskich i powołaniu w to miejsce kół łowieckich

15. Mapa z 1953 roku obwodu łowieckiego Koła Łowieckiego nr 1 w Jeleniej Górze (dawny „Muflon”)

16.

Wszystkie dokumenty znajdują się w zbiorach Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze.

ZNANI JELENIOGÓRSCY MYŚLIWI

Stanisław Bejger
współzałożyciel
wielu stowarzy-
szeń myśliwskich,
na polowaniu w
kole „Darz Bór”

Jerzy Grabowski – podłowczy PRL, ze swym pierwszym dwunastakiem,
zdobytym w Karkonoszach w 1948 r.

DLA KOLEKCJONERÓW KSIĄŻEK I PRZYGÓD ŁOWIECKICH

ZBIGNIEW ADAMSKI jest autorem wielu książek przygodowo łowieckich, wystaw fotografii przyrodniczej, wielokrotnym laureatem konkursów fotograficznych i literackich „Łowca Polskiego”. Zilustrował sześć książek Wydawnictwa „Świat”. Zdobył ponad sześćdziesiąt nagród w konkursach fotografii, przygotował 22 wystawy indywidualne. Jest współzałożycielem Jeleniogórskiego Towarzystwa Fotograficznego, wieloletnim prezesem Foto-Klubu, członkiem Komisji Krajoznawczej PTTK. Otrzymał Złotą odznakę Fotografii Krajoznawcy. Za wystawy fotografii wędkarskiej i pracę w Komisji Propagandy PZW w Jeleniej Górze wyróżniono go Brązową, Srebrną i Złotą Odznaką PZW za zasługi dla Wędkarstwa Polskiego.

W Polskim Związku Łowieckim działa od 1970 roku, między innymi w Zarządzie Koła Łowieckiego „Darz Bór”, w Komisji Etyki, Tradycji i Zwyczajów Łowieckich przy Zarządzie Okręgowym PZŁ w Jeleniej Górze. Za działalność na rzecz łowiectwa otrzymał: Brązowy, Srebrny i Złoty Medal Zasługi Łowieckiej oraz Złom i Medal św. Huberta – najwyższe odznaczenie łowieckie. W roku 2004 z okazji 80-lecia – PZŁ został uhonorowany wpisem do Wielkiej Księgi Łowców Polskich.

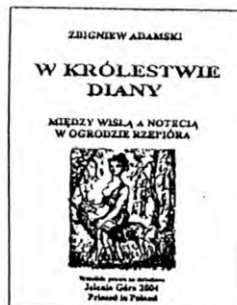
Zasłużony dla miasta Jeleniej Góry

Opracował Andrzej Chmielewski

NA TROPACH KSIĄŻEK

ZBIGNIEWA ADAMSKIEGO

WYDAWNICTWO WSPIERANE PRZEZ ZARZĄD OKRĘGOWY POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO
W JELENIEJ GÓRZE

**DLA
KOLEKCJONERÓW
KSIĄŻEK**

**I PRZYGÓD
ŁOWIECKICH**

